Nihat Ali Özcan[1]
Bölge Çalışmaları Program Danışmanı

Erol Başaran Bural[2]
Bölge Çalışmaları Program Danışmanı

DEĞERLENDİRME NOTU

PKK'NIN SİLAH TEDARİK DİNAMİKLERİ

Dünü anlamadan, yarını inşa edemezsin.
Alitius Aroliusis

GİRİŞ

Terör örgütlerinin varlıkları ve faaliyetleri, ideoloji, örgütlenme ve eylem (Crenshaw, 1987, ss.13–31; Hoffman, 2017, ss.1-44) olmak üzere birbirini tamamlayan üç temel unsur üzerinden analiz edilebilir. İdeoloji, örgütün ulaşmayı hedeflediği siyasal amaçları, bu amaçlara yüklediği meşruiyet iddiasını ve mücadele anlayışını şekillendirirken; örgütlenme, söz konusu hedeflere ulaşmak amacıyla insan kaynağının, maddi imkânların ve karar alma mekanizmalarının bir hiyerarşi içerisinde bir araya getirilmesini sağlar. Eylem ise örgütün siyasal hedeflerini gerçekleştirmek, devletlerin ve toplumların tutumlarını etkilemek, korku ve baskı oluşturmak amacıyla şiddete veya şiddet tehdidine başvurmasını ifade eder. Terörizm literatüründe kullanılan bu üçlü sacayağı, özellikle örgütlü terörizmin anlaşılmasında işlevsel bir analitik çerçeve sunar.

Terör örgütlerinin siyasal hedeflerine ulaşmak amacıyla başvurdukları şiddeti, fiilen uygulayabilmeleri ve sürdürebilmeleri (Jackson, 2010, ss.131–147; Giezendanner vd., 2026), eylemlerin niteliğine uygun araçlara ve bunları destekleyen lojistik kapasiteye sahip olmalarını gerektirir. Özellikle silahlı mücadeleyi temel yöntem olarak benimseyen örgütler açısından; silah, mühimmat, patlayıcılar ve diğer askerî teçhizat, yalnızca şiddet eylemlerinin gerçekleştirilmesinde kullanılan araçlar değil, aynı zamanda örgütün askerî kapasitesini, hareket kabiliyetini ve

[1] https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/46
[2] https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1528

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazar(lar)ına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

faaliyetlerinin sürekliliğini belirleyen temel unsurlardır. Bu nedenle silah ve teçhizat tedariki, belirli bir eylemin gerçekleştirilmesine yönelik teknik bir ihtiyaç olmanın yanı sıra örgütün finansmanı, dış destek ilişkileri, faaliyet gösterdiği coğrafya ve uzun vadeli varlığını sürdürme kapasitesiyle ilişkili stratejik bir faaliyet olarak değerlendirilmelidir. Silahların hangi kaynaklardan ve hangi mekanizmalar aracılığıyla temin edildiğinin incelenmesi, terör örgütlerinin askerî gücü kadar onları ayakta tutan ilişkilerin anlaşılması açısından da önem taşımaktadır.

Nitekim bir terör örgütünün silah envanteri (Byman, 2005, s.10; Jackson, 2010, ss.131–147), sadece onun sahip olduğu ateş gücünü göstermez. Bir piyade tüfeğinin, tanksavar silahının, hava savunma sisteminin veya dronun örgütün eline nasıl geçtiği; mali kaynaklar, dış ilişkiler, devlet denetiminin zayıfladığı alanlar ve diğer silahlı yapılarla kurulan bağlar hakkında da bilgi verir. Bu nedenle bir terör örgütü "hangi silahlara sahip?" sorusu kadar "silahları hangi yollardan tedarik ediyor?" sorusu da önemlidir.

Uzun süre faaliyet gösterebilen PKK gibi terör örgütleri, eylemlerinin yanı sıra (Shapiro, 2013, ss.1–62) militan temini, finansman, haberleşme, lojistik ve malzeme akışını da yönetmek zorundadır. Silah ve teçhizat temini bu bakımdan bağımsız bir satın alma faaliyeti değil, örgütün sürekliliğini sağlayan tedarik sisteminin bir parçasıdır. PKK'nın uzun süre varlığını koruyabilmesi (Demir ve Dede, 2025, ss.2–4), dış destek ve ideolojik bağlılığın yanı sıra değişen koşullara uyum sağlama, kaynaklarını yeniden düzenleme ve örgütsel kapasitesini geliştirme yeteneğiyle de ilişkilendirilebilir.

Bu çerçevede farklı literatürlerde yer alan tedarik yöntemleri, PKK örneği için beş ana başlıkta toplanmıştır (Byman, 2005; Jackson, 2010; Karp, 1994):

1. Doğrudan devlet/dış aktör desteği/yardımı ile elde edilenler,
2. Çökmüş devletlerden, dağılan ordulardan ve diğer örgütlerden ele geçirilenler,
3. Güvenlik güçleri ve/veya diğer örgütlerle girilen çatışmalardan ele geçirilenler,
4. Karaborsada silah tüccarlarından satın alınanlar,
5. Örgütün kendi üretimi olan ya da modifiye ettiği silahlar.

Söz konusu tedarik yöntemleri tamamen birbirinden bağımsız değildir. Bir silah devlet deposundan çıkıp karaborsaya, oradan bir örgüte ve çatışmalar sonucunda başka bir örgüte geçebilir. Benzer şekilde, silahın üretildiği ülke, onu nihai kullanıcıya ulaştıran aktör olmayabilir. Devlet envanterindeki bir silah (Jackson, 2010, ss.131–147; Karp, 1994, ss.175–189), depodan çalınabilir, çatışmada el değiştirebilir veya karaborsaya aktarılabilir.

Bu çerçevede çalışmanın amacı, PKK'nın silah tedarikini tarihsel gelişimi içinde açıklamak, açık kaynaklarla doğrulanabilen silah türlerini değerlendirmek ve devam eden silahsızlanma tartışmalarına analitik bir zemin oluşturmaktır.

1. PKK SİLAH VE TEÇHİZATI NASIL TEDARİK ETTİ?

PKK, farklı dönemlerde değişen yöntemlerle birden fazla kanaldan silah temin etmiştir. Bu çeşitlilik, PKK'nın tek bir kaynağa bağımlı kalmadığını göstermektedir. Bununla birlikte terörizmin "gizli" doğası gereği PKK'ya ait silahların toplam miktarı ve bugün bunların ne kadarının kullanılabilir durumda olduğu gibi konularda doğrulanmış bir veri seti bulunmamaktadır.

Doğrudan devlet/dış aktör desteği/yardımı ile elde edilenler

PKK'ya verilen dış desteğin niteliği ve düzeyi dönemlere göre değişmiştir. Orton (2017), 1988'de Saddam yönetimiyle PKK arasında Iraklı Kürt örgütler ve Türk askeri birlikleri

hakkında bilgi sağlanması karşılığında lojistik yardım ve bazı silah transferlerini içeren, sınırlı ve çıkar temelli bir ilişki kurulduğunu belirtir. Suriye'de Hafız Esad yönetiminin örgüte sağladığı barınma, eğitim ve destek ise daha uzun süreli olmuştur (Çağaptay, 2012). Kirchner (2014), PKK'ya doğrudan silah ve teçhizat sevkiyatına ilişkin bağımsız kanıtların kısıtlılığını vurgulamakla birlikte, ilk dönemde hafif silah desteği bulunduğuna ilişkin bilgileri aktarır. Suriye örneğinde, destek yalnızca silah sevkiyatı iddialarıyla sınırlı değildir. Suriye ayrıca örgütün eğitim ve barınma imkânları kazanması, silahların depolanması için gereken altyapının oluşmasına da katkıda bulunmuştur. Dış desteğin bu dolaylı boyutu, bir silahın kaynağı kadar önemlidir.

Demir ve Dede (2025, ss.7-9), Suriye'de Halk Savunma Birlikleri (*Yekîneyên Parastina Gel*-YPG) üzerinden kurulan uluslararası askerî ilişkilerin, PKK ile bağlantılı yapıların maddi destek elde etmesi ve askerî kapasitesini geliştirmesi bakımından önem taşıdığını değerlendirmektedir. Bununla birlikte ABD de 2017'den itibaren (MGK, 2017) Suriye'de YPG unsurlarını silahlandırdığını açıklamıştır. Bu çerçevede YPG'ye verilen silahların PKK militanlarına aktarıldığı, Suriye alanı dışında Türkiye ve Irak'ta TSK tarafından PKK'ya karşı düzenlenen operasyonlarda YPG'ye verilen silahların bir kısmının ele geçirildiği bilinmektedir.

Kirchner (2014), PKK'nın 1990'larda omuzdan atılan hava savunma füzelerini Balkanlar üzerinden kaçakçılıkla edindiğini belirtir. Öte yandan 1981–1982'de Bekaa Vadisi'ne geçen PKK mensuplarının Lübnan ve Filistinli örgütlerin sağladığı eğitim, barınma ve teçhizat imkânlarından yararlandığı da bilinmektedir (Özcan, 1999, s.80).

Çökmüş devletlerden, dağılan ordulardan ve diğer örgütlerden ele geçirilenler

PKK'nın askerî stokların denetim dışına çıkmasından yararlanması, Irak ve Suriye'de dört dönemde izlenebilir.

Birinci dönem: İran-Irak Savaşı ve Kuzey Irak'ta yerleşme (1980 –1988)

Bu safha, çökmüş bir devletin stoklarından ziyade, savaş koşullarının sağladığı alan ve lojistik imkânlarla açıklanmalıdır. 1980'lerde Suriye ve Filistinli gruplardan gelen destek, Kuzey Irak'taki üslenmeyle birleşmiştir. Bu nedenle söz konusu dönemde, devlet desteği ile denetim boşluklarından yararlanma iç içe geçmiştir.

İran-Irak Savaşı, Bağdat'ın askerî ağırlığını İran cephesine kaydırarak kuzey bölgelerindeki fiilî denetimi zorlaştırmıştır. PKK, Iraklı Kürt gruplarla kurduğu ilişkilerle 1982'den itibaren Kuzey Irak'ta barınma alanları oluşturmuş, bu yapılanma, örgütün 1984 sonrasında Türkiye'ye yönelik silahlı faaliyetleri için lojistik destek sağlamıştır (Özcan ve Bural, 2025, s.14). Bu dönemde Saddam yönetiminin, PKK'yı sınır hattındaki dengeleri etkileyebilecek bir unsur olarak değerlendirdiği ve örgütle ilişkilerini çıkar temelinde yürüttüğü de bilinmektedir (Orton, 2017).

1988 yılına gelindiğinde (Özcan, 1999, ss.262–263), Saddam tarafından düzenlenen Enfal Harekâtı sırasında Iraklı Kürt grupların terk ettiği kırsal alan ve üsler, PKK'nın hareket imkânlarını genişletmiştir. Aynı yıl Bağdat-PKK temasları daha görünür hâle gelmiş, doğrudan destek iddiaları da bu döneme ilişkin çalışmalara yansımıştır. Özcan ve Bural bu konuda (2025, s.20), 1988'de Iraklı Kürt grupların İran'a çekilmesinin ardından PKK'nın terk edilen askerî üsleri, silahları ve mühimmat stoklarını ele geçirerek Kuzey Irak'taki varlığını güçlendirdiğini belirtmektedir.

İkinci dönem: Körfez Savaşı ve Kuzey Irak'ta denetimin zayıflaması (1990–1991 sonrası)

Irak'ın Ağustos 1990'da Kuveyt'i işgali ve Ocak-Şubat 1991'deki koalisyon harekâtının ardından Bağdat, Kuzey Irak'ın geniş bölümünde fiilî denetimini kaybetmiştir. Mart 1991

ayaklanmaları ve sonrasında Kürdistan Demokratik Partisi ile Kürdistan Yurtsever Birliğinin kurduğu yerel yapılanmalar, PKK'nın bölgede hareket alanını genişletmiştir (Human Rights Watch, 1992; Onay & Çağaptay, 2008). Aynı dönemde Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla askerî stokların yasa dışı pazara sızması, bölgesel silah arzını artırmıştır (Öğünç, 2025, s. 155). Irak ordusuna ait bazı depoların yağmalanması, terk edilmesi veya içeriden satışlarla boşaltılması bölgedeki silah dolaşımını hızlandırmıştır. 1991 yılı, PKK envanterinin gelişiminde bir kırılma noktası olarak değerlendirilebilir. PKK'nın tedarik ettiği sistemler arasında Sovyet menşeli AK serisi tüfekler, SVD/Dragunov keskin nişancı tüfekleri[3], RPG roketatarlar[4], SA-7[5] gibi omuzdan atılan hava savunma sistemleri, NSV[6] ve KPV[7] ağır makineli tüfekler ile mayın ve patlayıcılar bulunmaktadır.

Üçüncü dönem: 2003 Irak Savaşı ve ülke çapında silahların yayılması

Mart 2003'te Saddam rejiminin devrilmesi ve Irak ordusunun dağıtılması, askerî stokların kontrolünde daha geniş bir boşluk yarattı. Amnesty International (2015), eski ordu mensuplarının silahlarıyla dağılmasını ve askerî-polis depolarındaki yağmayı, sonraki yıllarda farklı silahlı grupların silah ediniminin temel kaynakları arasında göstermektedir.

Bu dönemde, Irak güvenlik güçlerinin yeniden yapılanması kapsamında yapılan büyük ölçekli yabancı ülke silah transferleri de (Government Accountability Office, 2007) izleme sorunları doğurdu. ABD Sayıştayı, Irak güvenlik güçlerine sağlanan bazı silahların kayıt ve teslim belgelerinde ciddi eksikler saptadı.

Irak'ın 2003 yılı öncesinde envanterinde bulunan omuzdan ateşlenen hava savunma sistemleri (MANPADS)[8] stoklarının büyük bir bölümünün (Schroeder, 2013), rejim değişikliğinin ardından kontrol dışına çıktığı tahmin edilmektedir. Bu tablo, bölgesel hava savunma silahı yayılımı riskini açıkça göstermektedir. Irak'ta kontrol dışına çıkan MANPADS'lerin bir bölümünün karaborsa üzerinden PKK'ya aktarıldığı da bilinmektedir.

1991'de daha çok Kuzey Irak'ta belirginleşen silahların kontrolü sorunu, 2003 sonrasında ülke geneline yayıldı. Saddam döneminin Sovyet ve diğer menşeli silahlarıyla, Batılı ülkelerce yeni kurulan Irak ordusuna gönderilen sistemler, aynı karaborsa piyasasında dolaşıma girdi. Bu gelişme, PKK dâhil terör örgütlerinin tedarik kaynaklarını çeşitlendirdi.

Dördüncü dönem: Suriye iç savaşı ve Irak-Suriye silah dolaşımı (2011 sonrası)

Suriye'de 2011'den itibaren devlet otoritesinin parçalanması ve Irak'ta kontrolün sağlanamaması, iki ülke arasında sınır aşan silah dolaşımını büyük bir boyuta taşıdı. Suriye ordusunun terk ettiği veya kaybettiği üs ve depolardaki silahların bir bölümü muhalif grupların ve IŞİD'in (Irak Şam İslam Devleti) eline geçti. Eski Yugoslav üretimi M79 OSA tanksavar silahlarının[9] da (Öğünç, 2025, ss. 155–157) PKK ile bağlantılı unsurların eline geçtiğine ilişkin bilgiler bulunmaktadır. IŞİD ile PKK bağlantılı gruplar arasında çatışma, personel geçişi ve

[3] Snayperskaya Vintovka Dragunova (SVD) Dragunov Keskin Nişancı Tüfeği, Türkiye'de Kanas adıyla da bilinen, Sovyetler Birliği yapımı yarı otomatik, uzun menzilli keskin nişancı tüfeğidir.
[4] Etkili menzili 400 metre olan, Sovyetler Birliği yapımı geri tepmesiz tanksavar silahıdır.
[5] Orijinal ismiyle 9K32 Strela-2, infrared güdümlü Rus yapımı, omuzdan atılarak, alçak irtifadaki uçak veya helikopterlere karşı kullanılan silah sistemidir.
[6] Sovyet ordusu tarafından 1971'de servise alınmasıyla ve T-64, T-72 ve T-80 tanklarında kullanılmaya başlanan Sovyet yapımı 12.7 mm.lik ağır makineli tüfektir.
[7] Başlangıçta piyade silahı olarak tasarlanan ve sonrasında ZPU serisi uçaksavarlarda kullanılan Sovyet yapımı 14.5 mm.lik ağır makineli tüfektir.
[8] *Man-Portable Air-Defense Systems* (Taşınabilir Hava Savunma Sistemi) omuzdan fırlatılan karadan havaya füze sistemidir. Genellikle güdümlü silahlardır ve özellikle helikopterler olmak üzere alçak irtifada uçan hava taşıtlarını hedef almak için tasarlanmıştır.
[9] M79 OSA, zırhlı araçlara ve tahkimatlara karşı etkili, Yugoslav yapımı taşınabilir 90 mm'lik bir tanksavar silahıdır.

yasa dışı alım satım gibi kanallarla çeşitli piyade tüfekleri, ağır silahlar ve tanksavar sistemlerinin dolaşıma girdiği de ayrıca ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra TOW, Konkurs, M79 OSA ve Verba[10] gibi sistemlerin de PKK'ya geçtiğine ilişkin veriler bulunmaktadır.

Güvenlik güçleri ve/veya diğer örgütlerle girilen çatışmalardan ele geçirilenler

Güvenlik güçleri veya başka silahlı gruplardan çatışma sırasında ele geçirilen silahlar, terör örgütleri için ayrı bir tedarik kanalıdır. Terk edilen mevziler, kaybedilen depolar ve yeniden ele geçirilen mühimmat, aynı sistemin art arda el değiştirmesine yol açabilir. Örneğin, Conflict Armament Research (CAR), Irak ve Suriye saha çalışmalarında bu çok aşamalı dolaşımı belgelemiştir (CAR, 2017). Bu nedenle silahın menşei, son kullanıcıya doğrudan devlet desteğini tek başına kanıtlamaz. Burada esas ölçüt, silahın devlet ordusuna ait olup olmaması değil, çatışma sonrasında örgütün fiilî kontrolüne girip girmediğidir. Devlet deposundan yağmalanan bir silahın daha sonra çatışmada ele geçirilmesi, aynı malzemenin iki farklı tedarik öyküsüne sahip olabileceğini gösterir.

Kobani'de yaşanan çatışmalar, bu alanda önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu konuda düzenlenen bir rapora göre (CAR, 2015), IŞİD'den ele geçirilen silah ve malzemeler YPG tarafından envantere geçirilmiştir. Bunlar arasında Çin yapımı CQ[11], FN FAL[12], Kalaşnikof türevleri ve RPG-22[13] sistemleri bulunmaktadır. Raporda IŞİD'in MILAN[14] ve SA-16/SA-18 serisi MANPADS kullandığıyla ilişkili bulgular da yer almaktadır. Müteakip dönemlerde TSK'nın düzenlediği PKK operasyonlarında MILAN füzelerinin ele geçirilmesi bu tür ağır silahların IŞİD'den PKK'ya aktarıldığına işaret etmektedir (Karadağ, 2021).

Karaborsada silah tüccarlarından satın alınanlar

PKK'nın silah temininde ulusal ve sınır aşan karaborsa pazarları da rol oynamıştır. Soğuk Savaş'ın bitmesi, eski Doğu Bloku ordularının küçülmesi ve silah / mühimmat depolarındaki denetim zaafları silah arzını büyütmüştür. Birleşmiş Milletler (BM) Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC, 2020), çatışma bölgelerine yönelen bu tür yasa dışı akışların önemini vurgular.

1990'larda Balkanlarda yaşanan savaşlar ve 1997'de Arnavutluk'ta devlete ait silah depolarının yağmalanması, Avrupa'nın doğusunda silah stoklarının denetim dışına çıkmasını hızlandırmıştır (Sagramoso, 2001). Bu kapsamda eski Doğu Bloku menşeli silah sistemlerinin PKK envanterinde önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Fiyat, bölgesel yaygınlık ve mühimmatın kolaylıkla bulunabilirliği bu tercihi açıklayabilen etkenler olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, Soğuk Savaş sonrasında ortaya çıkan büyük miktardaki Sovyet ve Doğu Bloku askerî stok fazlası, PKK'nın faaliyet yürüttüğü Ortadoğu coğrafyasındaki savaşlar ve devlet otoritesi boşluklarıyla örgütün yararlanabildiği geniş bir yasa dışı silah ekosistemini meydana getirmiştir. PKK'nın düşük maliyetli ve bölgede yaygın bulunan Doğu Bloku sistemlerine yönelmesi de bu ortamla uyumlu görülmektedir.

[10] 9K333 Verba, Rus yapımı dördüncü nesil taşınabilir kızılötesi güdümlü karadan havaya füze sistemidir.
[11] ABD silahlı kuvvetlerine ait, M16 piyade tüfeğinin Çin tarafından üretilmiş versiyonudur.
[12] Belçika yapımı piyade tüfeğidir.
[13] Sovyet yapımı RPG-22 Netto, ilk olarak 1985'te kullanılan, 72,5 mm'lik kanatçıkla stabilize edilmiş mühimmat ateşleyebilen, tek kullanımlık bir roketatardır.
[14] Fransız yapımı ikinci nesil tanksavar silahıdır.

Örgütün kendi üretimi olan ya da modifiye ettiği silahlar

PKK'nın üretim kapasitesi, geleneksel bir sanayii üretiminden çok atölye imalatına, mevcut askerî parçaların yeniden kullanımına ve ticari donanımın uyarlanmasına dayanmaktadır. Irak ve Suriye'deki uzun süreli çatışmaların, örgütler arasında bilgi ve teknik çözüm dolaşımını hızlandırdığı görülmektedir. Dolayısıyla kendi üretimi başlığı altında değerlendirilen silahların bir bölümü yeni tasarlanmış sistemlerden, bir bölümü ise mevcut sistemlere yapılan sınırlı değişikliklerden oluşmaktadır.

PKK'nın kendi üretimi silahlar içerisinde ilk olarak Zagros adı verilen 12,7 mm ve Şer adı verilen 14,5 mm tüfekler dikkat çekmektedir. Ağır makineli tüfek parçalarının bu tip silahlarda yeniden kullanılması, atölye üretiminin tipik bir örneğidir (McCollum, 2017). El yapımı patlayıcılar (EYP) da PKK'nin ürettiği silahlar kapsamında değerlendirilmelidir. Irak ve Suriye'deki çatışmalarda edinilen tecrübe, terk edilmiş askerî malzemenin yeniden kullanılması ve ticari çift kullanımlı ürünlerden yararlanılması gibi eğilimler, PKK'nin uyarlama kapasitesini artırmıştır.

Bununla birlikte, ticari İHA'ların (İnsansız Hava Aracı) keşif ve gözetlemeden eylem amaçlı kullanıma kadar farklı işlevlere sahip olması (Demir & Dede, 2025, s. 13), PKK'nın sivil kullanıma yönelik bir platformu kendi imkânlarıyla dönüştürebildiğini göstermektedir. PKK 2016'dan bu yana, keşif ve saldırı amaçlı olarak hem döner kanatlı hem de sabit kanatlı İHA'ları operasyonel envanterine dâhil etmiştir. Ayrıca PKK'nın GPS güdümlü navigasyon sistemleriyle denemeler yaptığı da bilinmektedir.

2. PKK NE KADAR SİLAH TESLİM EDEBİLİR?

PKK'nın Mayıs 2025'te fesih ve silahlı mücadeleyi sonlandırma yönünde aldığı kararla 2026'da Türkiye'de kabul edilen yasal düzenleme, silahsızlanma tartışmalarını yeni bir aşamaya taşımıştır (Reuters, 2026). Ancak kamuya açık veriler, örgütün hangi tarihte, nerede ve kaç silah teslim edeceğini doğrulanmış bir toplam üzerinden belirlemeye imkân vermemektedir.

Açık kaynaklarda terör örgütlerinin silah/teçhizat envanteri ve miktarıyla ilgili bilgi ve belgeye erişmek oldukça güçtür. Doğal olarak, PKK'nın da silah envanterini içeren bir açık kaynak dokümanı mevcut değildir. Örgütün kullandığı silah türleri, operasyonlarda ele geçirilen malzemeler ve bazı depolar bilinse de bu verilerden toplam silah envanterine doğrudan ulaşmak mümkün değildir. Teslim edilecek silah sayısıyla örgütün elindeki toplam silah sayısı da birbirine eşit olmak zorunda değildir. Üstelik farklı dönemlerde ele geçirilen veya imha edilen silahların, bugün teslim edilmesi beklenen silahlarla aynı havuzda sayılması çifte sayım riskini de doğurabilir. Açık kaynaklarda bu verileri ayrıştıracak tutarlı bir takip sistemi bulunmamaktadır.

Yine açık kaynaklarda silahlı PKK mensuplarının sayısına ilişkin 5.000–10.000 arasında farklı tahmini rakamlar kullanılmaktadır. Bu kapsamda, PKK'nın hali hazırda 7.500 silahlı milis/militanının bulunduğu değerlendirilebilir. Burada 7.500 militan sayısı, kaynağı doğrulanmış güncel bir sayı değil, yalnızca hesaplamayı kolay hale getirmek için alınan senaryoya dayalı bir varsayımdır.

Silah miktarı ile aktif örgüt mensubu sayısı arasında genel bir ilişki beklense de sabit bir oran yoktur. Dağ kadrosu, kentlerdeki hücreler ve cephede görevlilerin eleman ihtiyaçları farklı olduğundan, bunların her birinin farklı miktarda militana sahip olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte bir terör örgütünün finansman durumu, aldığı dış destek, çatışma koşulları ve silah depolama yetenekleri de silah envanterini etkiler (King vd., 2013; Swarbrick, 2007, ss. 34–35). Bazı örgüt mensuplarının birden fazla bireysel silaha erişimi

mümkünken bazılarının silahlı bir görevinin bulunmaması da mümkündür. Mürettebatla kullanılan silah sistemleri ise birden fazla nişancı ve yardımcısı tarafından kullanıldığı için militan-silah korelasyonunu daha da karmaşık hale getirebilir.

Silahsızlandırma, terhis ve yeniden entegrasyon (*Disarmament, Demobilization, and Reintegration*-DDR) deneyimlerinde kayda alınan kişi sayısı ile teslim edilen silah sayısı da çoğu zaman örtüşmez. Söz konusu programlara silahsız destek unsurları da katılabilir. Depolardaki yedek silahlar ve mürettebatla kullanılan sistemler kişi başına düşen silah sayısını artırabilir (Muggah, 2005, ss. 246–247; Swarbrick, 2007, ss. 34–35; United Nations, t.y.).

Tüm bu faktörler göz önünde bulundurularak PKK'nın silah miktarını tahmin edebilmek için geçmiş DDR örneklerini incelemek faydalı görülmüştür. Bu kapsamda Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (*Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*-FARC), uzun süre PKK ile benzer yöntemleri kullanması ve DDR deneyimi nedeniyle karşılaştırmaya elverişli görülmektedir. Buna karşılık FARC ve PKK arasında, faaliyet alanı, personel yapısı, dış destek ve silah/teçhizat depolama koşulları bakımından önemli farkları bulunduğunu da belirtmek gerekir (Gutiérrez Sanín, 2008; International Crisis Group, 2016). Karşılaştırmanın olası faydası, PKK için doğrudan bir silah sayısı ilan etmekten ziyade, envanter hesabının hangi değişkenlere duyarlı olduğunu gösterebilmesidir.

BM verilerine göre, yaklaşık 6.900 FARC mensubu Haziran 2017'de 7.132 silah teslim etmiştir. Eylül 2017'de ise depolardakilerle birlikte toplam 8.994 silah teslim edilmiştir (UN Mission in Colombia, 2017a, 2017b, 2017c). FARC'ın militan sayısıyla teslim ettiği silah sayıları kıyaslandığında 1,03 oranının elde edildiği görülmektedir. FARC depolarındaki silahlar, militanların teslim ettiği silahlara ilave edildiğinde bu oran 1,30 olarak hesaplanmaktadır.

PKK'nın hali hazırda 7.500 silahlı örgüt mensubu bulunduğu varsayımına FARC'ın silahsızlanma sürecinden elde edilen 1,03 ve 1,30 oranları uygulanırsa, sırasıyla 7.725 ve 9.750 silahlık iki senaryo ortaya çıkar. Bu değerler, PKK'nın doğrulanmış mevcut envanteri, silah bırakacağı miktar veya mağara-depo stoklarının bağımsız tahmini olmamakla birlikte uygulayıcılar açısından, PKK militanlarının elinde bulunan silah miktarına ilişkin bir rehber niteliğinde olabilir. Bununla birlikte 50 yılı aşkın bir süredir dört ülkenin topraklarında faaliyet gösteren, Avrupa'da örgütlenmiş, uyuşturucu dahil çok sayıda gelir kapısına sahip PKK'nın, FARC'a nazaran daha fazla depo silahı bulunduğu da söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında PKK'nın silah depolarında yaklaşık 100.000 adet piyade tüfeğinin bulunduğu düşünülebilir.

Gerçek bir envanter çalışması, silahların bireysel ve kolektif olarak sınıflandırılmasını; depolanmış, bozuk, imha edilmiş veya teslim edilmiş sistemlerin ayrı kaydedilmesini gerektirir. Seri numarası, teknik nitelik, teslim yeri ve bağımsız doğrulama bilgisi bulunmadıkça toplam sayı üzerinde güvenilir bir yargıya varmak mümkün olmayabilir (United Nations, t.y.). Aynı silahın farklı tarihlerde farklı yerlerde görüntülenmesi ya da bir depodan başka bir noktaya taşınması da toplam silah miktarını olduğundan yüksek gösterebilir. Bu nedenle sayım, yalnızca fiziki teslim almaya değil, kayıtların eşleştirilmesine de dayanmalıdır.

Mühimmat sayısı açısından benzer bir değerlendirme yapıldığında ise militan başına dört ila altı dolu şarjör ve tüm militanların birer AK serisi tüfek taşıdığı varsayımıyla toplamda 900.000–1.350.000 fişeğin silahla birlikte teslim edilebileceği sonucuna varılabilir. Depolarda bulunan hafif ve ağır silah mühimmatı ise ayrıca hesaplanmalıdır. Elde bulunduğu tahmin edilen silahlara oranla mühimmat miktarına göre depolarda da yaklaşık 11.650.000 adet hafif silah mühimmatı bulunduğu tahmin edilebilir.

SONUÇ

PKK'nın yaklaşık yarım asırlık silahlanma geçmişi, örgütün askerî kapasitesini tek bir devletin desteğine, belirli bir silah kaynağına veya kaçakçılık güzergâhına bağımlı olmadan geliştirdiğini göstermektedir. PKK'nın kuruluşundan bugüne hiçbir dönemde silah tedarik sorunu yaşamadığını, aksine besleyebileceği militan sayısından oldukça fazla silah ve mühimmata sahip olduğunu da mutlaka belirtmek gerekir.

PKK, farklı dönemlerde değişen bölgesel koşullardan, devletler arasındaki çıkar çatışmalarından, savaşların yarattığı otorite boşluklarından ve yasa dışı silah piyasalarından yararlanarak sürekli şekilde tedarik imkânlarını çeşitlendirmiştir. Başlangıçta dış destek ve bölgesel üslenme olanakları belirleyiciyken, 1991 ve 2003 Irak savaşları ile 2011 sonrasında Suriye'de yaşanan gelişmeler, örgütün silaha erişimini kolaylaştıran yeni koşullar yaratmıştır. Bu süreçte doğrudan dış destek, askerî depolardan ele geçirilen silahlar, çatışmalarda elde edilen malzemeler, karaborsa ve örgütün kendi üretim veya modifikasyon faaliyetleri birbirini tamamlayan tedarik yöntemlerine dönüşmüştür.

Bu tarihsel gelişimin ortaya koyduğu temel sonuç, PKK'nın silahlı kapasitesinin yalnızca elindeki mevcut silahlardan ibaret olmadığıdır. Örgütün silah temin ettiği ilişki ağları, kullandığı güzergâhlar, oluşturduğu depolama altyapısı ve kazandığı teknik bilgi birikimi de söz konusu kapasitenin parçalarıdır. Dolayısıyla PKK'nın silahlarını teslim etmesi, örgütün yeniden silahlanma imkânlarının bütünüyle ortadan kalktığı anlamına gelmeyebilir. Özellikle Irak ve Suriye'de devam eden güvenlik sorunları, devlet otoritesinin sınırlı kaldığı alanlar ve bölgesel silah dolaşımı dikkate alındığında, silah bırakma sürecinin yalnızca mevcut envanterin teslimiyle değerlendirilmemesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Çalışmanın ortaya koyduğu bir diğer önemli sonuç, PKK'nın sahip olduğu toplam silah miktarı ile teslim edebileceği silah miktarı arasında ciddi bir belirsizlik bulunduğudur. FARC deneyiminden hareketle yapılan hesaplamalar, 7.500 silahlı militan varsayımı altında yaklaşık 7.725–9.750 silahlık bir büyüklüğe işaret etmekle birlikte, bu rakamlar PKK'nın envanterine uyum sağlamayabilir. Depolarda daha yüksek miktarlarda silah bulunduğuna ilişkin varsayımların da bağımsız verilerle doğrulanmadığı unutulmamalıdır. Bu nedenle teslim edilecek silah sayısının, örgütün toplam envanterini temsil ettiği yönünde peşin bir kabule dayanılması doğru olmayacaktır.

Bu noktada silah bırakma sürecinin en önemli sorunlarından biri, teslim edilen silahların sayılması ile örgütün silahlı kapasitesinin tasfiye edilmesinin aynı şey olmamasıdır. Bireysel silahların yanı sıra ağır silahlar, mühimmat, patlayıcılar, depolanmış malzemeler ve örgütün üretim veya modifikasyon imkânları da değerlendirmeye alınmalıdır. Teslim edilen silahların türleri, seri numaraları, teknik özellikleri ve kullanılabilirlik durumlarının kayıt altına alınması; depolardaki stokların belirlenmesi ve farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerin karşılaştırılması, sürecin güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Aksi durumda, belirli miktarda silahın teslim edilmiş olması, örgütün silahsızlandığını kanıtlamaya yeterli olmayacaktır.

Diğer taraftan PKK'nın silahlanma geçmişi, silah tesliminin yalnızca örgütün iradesine bağlı bir mesele olmadığını da göstermektedir. Geçmişte silahlanmaya imkân sağlayan bölgesel koşulların ve tedarik kanallarının varlığını sürdürmesi, örgütün yeniden silahlanma ihtimalinin değerlendirilmesini de gerekli kılmaktadır. Bu nedenle silah bırakma sürecinin, örgütün farklı ülkelerdeki yapılanmaları, silah depoları ve tedarik ilişkileri dikkate alınarak ele alınması; özellikle sınır aşan silah hareketlerinin izlenmesi ve yeniden silahlanma imkânlarının sınırlandırılmasıyla desteklenmesi gerekmektedir.

PKK'nın silah bırakma sürecinde açıklığa kavuşturulması gereken bir diğer husus, silahsızlanmanın coğrafi ve örgütsel kapsamıdır. PKK'nın Türkiye'den çekilmesi ve Irak'ta silah teslim etmesine yönelik gelişmeler öne çıkarken, uzun yıllar boyunca Türkiye ve Irak topraklarında araziye gizlenmiş, mağara ve depolarda muhafaza edilmiş silah, mühimmat ve patlayıcıların tamamının nasıl tespit edileceği, teslim alınacağı veya imha edileceği belirsizliğini korumaktadır. Bazı mağara ve silahların teslim edilmiş olması, örgütün bütün silah stoklarının kontrol altına alındığı anlamına gelmemektedir.

Daha önemli bir belirsizlik ise PKK/KCK yapılanmasıyla ilişkili, İran'da faaliyet gösteren Kürdistan Özgür Yaşam Partisi'nin (*Partiya Jiyana Azad a Kurdistanê*-PJAK) geleceğidir. PJAK'ın silah bırakacağına ilişkin bir karar veya takvim bulunmaması, PKK'nın silahlı kapasitesinin farklı örgütsel yapılar altında varlığını sürdürmesi ihtimalini gündeme getirmektedir. Bu çerçevede, PKK'ya ait silah, personel ve lojistik imkânların PJAK'a aktarılıp aktarılmayacağı kadar, PJAK'ın İran'a karşı baskı unsuru olarak kullanılabilecek bir vekil aktör (*proxy*) veya olası bölgesel krizler için "stratejik ihtiyat" olarak silahlı kapasitesini korumasının bazı dış aktörler tarafından tercih edilip edilmeyeceği de sorgulanmalıdır. Bu ihtimalin gerçekleştiğine ilişkin kesin kanıtlar bulunmamakla birlikte, bölgesel güç rekabeti ve örgütün geçmişteki dış destek ilişkileri dikkate alındığında göz ardı edilmemesi gereken bir risk alanı olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla PKK'nın silahsızlanmasının başarısı, yalnızca Türkiye'den çekilen militanlar ve Irak'ta teslim edilen silahlarla değil, gizli stokların geleceği, örgütsel kapasitenin başka devlet dışı silahlı aktörlere aktarılmasının önlenmesi ve özellikle PJAK'ın silahlı varlığının nasıl şekilleneceğiyle doğrudan ilgilidir.

Sonuç olarak, PKK'nın silah bırakma sürecinin başarısı yalnızca kaç silahın teslim edildiğiyle değil, örgütün silahlı faaliyet yürütme kapasitesinin ne ölçüde ve ne kadar kalıcı biçimde ortadan kaldırıldığıyla birlikte değerlendirilmelidir. Bunun için teslim edilen silahların doğrulanması kadar, teslim edilmeyen silahların ve mühimmatın belirlenmesi, depoların kontrol altına alınması ve silah tedarik kanallarının ortadan kaldırılması da önemlidir. Böyle bir yaklaşım, silah teslimini tek seferlik ve sayısal bir işlem olmaktan çıkararak denetlenebilir, güvenilir ve sürdürülebilir bir silahsızlanma sürecine dönüştürebilir. Asıl mesele, PKK'nın bugün kaç silah teslim edeceğinden çok, gelecekte yeniden silahlanmasını mümkün kılan koşulların ne ölçüde ortadan kaldırılabileceğidir.

KAYNAKÇA

Amnesty International. (2015). *Taking stock: The arming of Islamic State*. Amnesty International.

Byman, D. L. (2005). Deadly connections: States that sponsor terrorism. *Cambridge University Press*. https://doi.org/10.1017/CBO97805117

Conflict Armament Research. (2015). *Islamic State weapons in Kobane*. Conflict Armament Research.

Conflict Armament Research. (2017). *Weapons of the Islamic State: A three-year investigation in Iraq and Syria*. Conflict Armament Research.

Çağaptay, S. (2012, April 5). *Syria and Turkey: The PKK dimension*. The Washington Institute for Near East Policy.

Crenshaw, M. (1987). Theories of terrorism: Instrumental and organizational approaches. *Journal of Strategic Studies*, 10(4), 13–31. https://doi.org/10.1080/01402398708437313

Demir, C. K. & Dede, Ö. (2025). Innovation and organisational survival in terrorist groups: Evidence from the PKK. *Terrorism and Political Violence*, 1-19.

Giezendanner, H., Guedes Gonçalves Costa, L. M., Holtom, P., & Domit, P. S. (2026). Small arms and light weapons flows and transfer controls. *United Nations Institute for Disarmament Research*. https://doi.org/10.37559/CWP/26/WAM/07

Government Accountability Office. (2007). *Stabilizing Iraq: DOD cannot ensure that U.S.-funded equipment has reached Iraqi security forces* (GAO Report No. GAO-07-711). U.S. Government Accountability Office.

Gutiérrez Sanín, F. (2008). Telling the difference: Guerrillas and paramilitaries in the Colombian war. *Politics & Society*, 36(1), 3–34. https://doi.org/10.1177/0032329207312181

Hoffman, B. (2017). Inside terrorism (3rd ed.). Columbia University Press.

Human Rights Watch. (1992). *Endless torment: The 1991 uprising in Iraq and its aftermath*. Human Rights Watch.

International Crisis Group. (2016, September 7). *Colombia's final steps to the end of war (Latin America Report No. 58).* https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/colombias-final-steps-end-war

Jackson, T. (2010). From under their noses: Rebel groups' arms acquisition and the importance of leakages from state stockpiles. *International Studies Perspectives*, 11(2), 131–147. https://doi.org/10.1111/j.1528-3585.2010.00398.x

Karadağ, K. (2021, 13 Ağustos). *Terör örgütü PKK, Türk güvenlik güçlerine bazı NATO üyesi ülkelerin ürettiği silahlarla saldırdı.* https://www.aa.com.tr/tr/gundem/teror-orgutu-pkk-turk-guvenlik-guclerine-bazi-nato-uyesi-ulkelerin-urettigi-silahlarla-saldirdi/2333792

Karp, A. (1994). The rise of black and gray markets. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 535(1), 175–189. https://doi.org/10.1177/0002716294535001014

King, B., McQuinn, B., Navas Caputo, C., & Tobon, A. (2013). *Ad hoc arsenals: PSSM practices of selected non-state actors (Armed Actors Issue Brief No. 2)*. Small Arms Survey. https://www.smallarmssurvey.org/resource/ad-hoc-arsenals-pssm-practices-selected-non-state-actors-armed-actors-issue-brief-2

Kirchner, M. (2014). *Why states rebel: Understanding state sponsorship of terrorism* [Doctoral dissertation, Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg]. Heidelberg University Repository.

McCollum, I. (2017). *Craft-produced anti-materiel rifles in service with Kurdish YPG*. Armament Research Services.

MGK. (2017). *17 Temmuz 2017 Tarihli Toplantı*. https://www.mgk.gov.tr/index.php/17-temmuz-2017-tarihli-toplanti

Muggah, R. (2005). No magic bullet: A critical perspective on disarmament, demobilization and reintegration (DDR) and weapons reduction in post-conflict contexts. *The Round Table*, 94(379), 239–252. https://doi.org/10.1080/00358530500082684

Onay, A., & Cagaptay, S. (2008, February 27). *A mutual enemy: U.S.-Turkish-Iraqi cooperation against the PKK*. The Washington Institute for Near East Policy.

Orton, K. (2017). *The forgotten foreign fighters: The PKK in Syria.* The Henry Jackson Society.

Öğünç, G. İ. (2025). The effect of ISIS terrorist organisation on the action strategy of PKK/PYD terrorist organisation in tactical and technical aspects. In S. A. Erkmen & B. Güneş (Eds.), *Anatomy of a terrorist organisation: The Kurdistan Workers' Party* (pp. 144–187). Cambridge Scholars Publishing.

Özcan, N. A. (1999). *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) tarihi, ideolojisi ve yöntemi*. ASAM Yayınları.

Özcan, N.A. ve Bural, E.B. (2025). Contributing factors to PKK's failure to implement Mao's protracted people's war strategy. *Small Wars & Insurgencies*, 36(6), 1207-1249.

Reuters. (2026, August 10). *Turkish parliament passes landmark law to advance PKK peace process*. https://www.reuters.com/world/middle-east/turkish-parliament-passes-landmark-law-advance-pkk-peace-process-2026-08-10/

Sagramoso, D. (2001). *The proliferation of illegal small arms and light weapons in and around the European Union: Instability, organised crime and terrorist groups*. Saferworld & Centre for Defence Studies, King's College London.

Schroeder, M. (2013). *The MANPADS threat and international efforts to address it: Ten years after Mombasa*. Federation of American Scientists.

Schroeder, M. (2014). *Fire and forget: The proliferation of man-portable air defence systems in Syria*. Small Arms Survey.

Shapiro, J. N. (2013). *The terrorist's dilemma: Managing violent covert organizations*. Princeton University Press.

Swarbrick, P. (2007). *Avoiding disarmament failure: The critical link in DDR—An operational manual for donors, managers, and practitioners* (Working Paper No. 5). Small Arms Survey.

United Nations. (t.y.). *Integrated disarmament, demobilization and reintegration standards* (IDDRS): Level 2. United Nations DDR. https://www.unddr.org/the-iddrs/level-2/

United Nations Mission in Colombia. (2017a, February 20). *Nearly 7000 FARC-EP members arrive at zones where UN Mission will verify laying down of arms*.

https://unmc.unmissions.org/en/news/nearly-7000-farc-ep-members-arrive-zones-where-un-mission-will-verify-laying-down-arms

United Nations Mission in Colombia. (2017b, June 26). *United Nations Mission receives the balance of individual arms from the FARC-EP in accordance with the 29 May road map*. https://unmc.unmissions.org/en/press-releases/united-nations-mission-receives-balance-individual-arms-farc-ep-accordance-29

United Nations Mission in Colombia. (2017c, September 22). *The UN Mission finalizes activities of neutralization of the FARC-EP armament*. https://unmc.unmissions.org/en/press-releases/un-mission-finalizes-activities-neutralization-farc-ep-armament

United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). *Global study on firearms trafficking 2020*. United Nations.